

УДК 343.7

*А. Ю. Доброскок
здобувач кафедри кримінології та кримінально виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ*

КЛАСИФІКАЦІЯ ВАНДАЛІЗМУ: ТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ

Класифікація завжди відіграє важливу роль у будь-якому науковому дослідженні. Вона дозволяє встановити ієрархію наукових понять, визначити взаємозв'язки та взаємозалежності між аналізованими об'єктами, а також упорядкувати складові елементи досліджуваних категорій із метою їх якнайкращого вивчення. За своєю сутністю класифікація (від лат. *classis* – «розряд» та *facio* – «роблю, розкладаю») представляє собою: 1) «процес розкладання на класи»; 2) «визначення системи супідрядних понять (класів об'єктів) як результату такого процесу» [1, с. 212]. Іншими словами, це процес штучного поділу досліджуваного об'єкта на складові частини, в основі якого лежить одна або декілька його характерних ознак (властивостей).

«Класи», як результат класифікації, являють собою сукупність індивідуальних понять, які характеризуються певною об'єднувальною властивістю. У свою чергу, така «об'єднувальна властивість», яка лежить в основі поділу більш загального поняття на класи, називається «ознакою класифікації», або ж «підставою поділу» [2, с. 59].

Відразу ж зауважимо, що останніми роками під час дослідження багатьох понять, юридичних у першу чергу, науковці намагаються виділяти не одну, а відразу декілька підстав для їх класифікації. І така тенденція має більше позитивних, аніж негативних наслідків, оскільки дозволяє розширити уявлення про аналізоване явище, більш детально висвітлити всі його характерні риси та сутнісні ознаки, виявити приховані та другорядні зв'язки між його складовими частинами, визначити прогалини та перспективні напрями його подальшого наукового дослідження тощо.

Вандалізм не є винятком із зазначеного правила. Його багатогранність, складна внутрішня будова та багатоманітність зовнішніх форм прояву дає підстави науковцям диференціювати акти вандалізму за багатьма критеріями, виділяючи все нові їх різновиди. Так, наприклад, Е. Євменова, О. Бібік та деякі інші науковці розрізняють такі види вандалізму: ідеологічний; через помсту; з метою отримання матеріальної вигоди; екологічний; вандалізм музичних і спортивних фанів; вандалізм, спрямований на малі архітектурні форми; електронно-обчислювальний; вандалізм, спрямований на пошкодження пам'яток культури; наруга над могилами [3, с. 157; 4, с. 33]. П.Л. Карабущенко окремо виділяє індивідуальний та

груповий, стихійний і програмний, духовний та матеріальний вандалізм [5, с. 17]. О.С. Пашутіна серед різновидів кримінально-караного вандалізму називає побутовий, епатажний та ідеологічний [6, с. 8]. В.Ф. Пирожков, говорячи про сучасні різновиди актів вандалісної поведінки, згадує економічний, політичний, націоналістичний, сільськогосподарський, культурологічний та кладовищенський вандалізм [7, с. 217].

Наведений перелік можна ще довго продовжувати. Так, наприклад, в юридичній літературі зустрічаються згадки про руйнівний, ворожий, терористичний, реставраційний, політичний, релігійний, економічний, кримінальний, сентиментальний, утилітарний та інші різновиди вандалізму. Водночас називати наведені вище переліки «класифікацією вандалізму», на нашу думку, передчасно та необгрунтовано. Як справедливо з даного приводу зауважують А.М. Бандурка та А.Ф. Зелінський, у більшості випадків науковці лише перераховують акти поведінки, які характеризуються проявами руйнації, навіть не намагаючись визначити ознаку, що могла б бути підставою для їх класифікації [8, с. 18]. Дійсно, в наведених вище підходах важко визначити спільну властивість, за якою всі акти вандалісної поведінки об'єднуються в певні групи чи класи. В якості підстави диференціації тут одночасно можуть виступати й мотиви, і мета, і спосіб, і предмет, і засоби та знаряддя вчинення вандалізму.

Ми вважаємо подібні підходи до класифікації вандалізму неприйнятними, оскільки вони явно суперечать загальноприйнятним правилам логічного ділення. Зокрема, передбачається, що ділення на кожному етапі повинно проводитись на підставі лише одного критерію; виділені класи у своїй сукупності повинні вичерпувати суперклас; види, що складають рід, повинні неодмінно виключати один одного; послідовні стадії поділу повинні проводитись поступово. Лише за умови дотримання всіх перерахованих вище вимог проведену класифікацію можна назвати науковою, тобто такою, що дозволяє з високим ступенем об'єктивності та достовірності визначити характерні ознаки досліджуваного явища, з'ясувати його сутність і правову природу, провести його відмежування від суміжних категорій, розкрити його внутрішню будову та взаємозв'язки складових елементів.

За своєю сутністю і змістом вандалізм є складною багатоаспектною категорією. Це проявля-

ється і в багатогранності умов та причин, які зумовлюють його вчинення, і в різноманітності об'єктів, на які він спрямовується, і в множинності способів та засобів, які обираються для заподіяння шкоди, і в специфічності мотивів, які є його рушійною силою. Очевидно, що детально дослідити кожен аспект вандалізму в рамках однієї наукової статті неможливо та й недоцільно. А тому основною метою нашого дослідження є аналіз традиційних наукових підходів до розуміння вандалізму, вивчення актів вандалістичної поведінки, які останнім часом привертають широку увагу громадськості, а також узагальнення найбільш типових випадків вандалізму, які були зафіксовані підрозділами Національної поліції, і формулювання на цій основі авторської класифікації даної правової категорії. Такий підхід, на нашу думку, є найбільш оптимальним, оскільки він дозволяє отримати комплексне уявлення про вандалізм як різновид девіантної поведінки і, відповідно, розробити максимально ефективні засоби його профілактики.

Передусім варто зауважити, що найбільш популярним критерієм класифікації вандалізму завжди був і залишається мотив його вчинення. А тому основну увагу пропонуємо зосередити саме на його дослідженні.

Перші наукові дослідження мотиваційної сфери вандалізму були проведені зарубіжними науковцями ще в минулому столітті. Найбільш відомими з них стали С. Коен та Д. Кантер, наукові здобутки яких у більшій мірі зберігають свою актуальність і в наші дні.

Так, наприклад, С. Коен в основу розробленої ним в 1973 році класифікації кладе «панівний мотив руйнування», виділяючи на його основі сім видів вандалізму, які в узагальненому вигляді можна звести до таких пунктів:

1) вандалізм як спосіб надбання: основний мотив – отримання матеріальної вигоди; типова форма прояву – демонтування пам'ятників та інших об'єктів (меморіальні дошки, деталі приладів та обладнання, транспортних засобів тощо), які містять кольорові метали. За своєю сутністю ця форма вандалізму є різновидом крадіжки і найбільш розповсюджена на кладовищах, в громадському транспорті та в інших публічних місцях;

2) тактичний вандалізм: основний мотив – протест, привернення уваги або ж спрямованість на досягнення інших цілей, не пов'язаних із ворожістю; типова форма прояву – фіктивна реставрація пам'ятників архітектури та мистецтва заради їх знецінення;

3) ідеологічний вандалізм: основний мотив – соціально-політична, релігійна чи інша нетерпимість; спрямованість – досягнення певних соціальних чи політичних цілей; типова форма прояву – знищення, пошкодження, плундруван-

ня об'єктів, які мають яскраво виражене символічне значення;

4) вандалізм як помста: основний мотив – відповідь на негативне ставлення, образу (які досить часто можуть бути уявними); типова форма прояву – знищення, пошкодження, плундрування об'єктів, які часто лише побічно або символічно пов'язані з первинним джерелом ворожості;

5) вандалізм як гра: основний мотив – самоствердження, самореалізація, цікавість, особливо дітей та підлітків; типова форма прояву – знищення або пошкодження об'єктів і споруд із метою підвищення статусу або зміцнення поваги й авторитету серед однолітків, яке досить часто проходить у формі гри, змагань;

6) злісний вандалізм: основний мотив – ворожість, розчарування, гнів, заздрість, неприязнь до інших людей; типова форма прояву – знищення або пошкодження об'єктів і споруд із метою отримання задоволення від заподіяння шкоди [9].

Незважаючи на численні суперечності, класифікація вандалізму, запропонована С. Коеном, підтримується багатьма науковцями. При цьому дехто з них навіть пропонує її розширити за рахунок виокремлення нових різновидів.

Так, наприклад, К.В. Латиш, окрім названих вище, окремо розрізняє «випадковий вандалізм», умисел на який виникає ситуативно і який виражається в пошкодженні сидінь, шибок вікон, графіті тощо [10, с. 20]. Однак, на нашу думку, для виокремлення в окрему групу «випадкового вандалізму» автор не навела достатніх аргументів. По суті, вона лише об'єднала мотиви злісного вандалізму та вандалізму як гри, акцентувавши увагу на спонтанності та раптовості їх формування у свідомості правопорушника.

С.Ю. Малахов в окрему групу виділяє також «графіті» як різновид вандалізму [11, с. 65]. Графіті дійсно є нетиповою формою вандалістичної поведінки, для якої характерна ціла низка специфічних ознак. Водночас ми вважаємо недоречним виділення графіті в окрему групу саме на підставі мотивів його вчинення, адже такі мотиви можуть бути надзвичайно різноманітними: це і помста, і самовираження, і привернення уваги, і гра тощо.

Не менш популярною сьогодні залишається класифікація вандалізму, яка була розроблена Д. Кантером. Зокрема, автор виділяє 7 основних мотивів вандалістичної поведінки.

1. Помста. Так само, як і С. Коен, Д. Кантер вважає помсту одним із найбільш поширених мотивів нищення та руйнування.

2. Отримання вигоди. Не менш популярний різновид вандалізму, в основі якого лежать корисливі мотиви.

3. Гнів. Детермінується нездатністю суб'єкта самореалізуватися, досягти бажаної мети, а та-

кож почуттям гніву, досади, розчарування. Часто використовується як засіб подолання стресу.

4. Нудьга. Найбільш поширений мотив вандальної поведінки підлітків, які прагнуть розважитись, отримати нові враження, пов'язані з небезпекою та порушенням заборон, відчути адреналін, «піти проти правил».

5. Дослідження. В даному випадку основною метою руйнування є пізнання, яке зумовлюється цікавістю, бажанням зрозуміти, як працює механізм, система. В соціальній сфері – це спосіб визначити межі дозволеного, перевірити, наскільки дієвими є соціальні норми, наскільки міцним є авторитет. Цей різновид вандалізму найбільш поширений серед дітей, підлітків, осіб-шукачів і дослідників.

6. Естетичне переживання. Діями вандала керує бажання отримати естетичне задоволення від процесу руйнування, пошкодження, осквернення. При цьому особливе значення відіграють звуки, голоси, безпосереднє спостереження за процесом.

7. Екзистенційне дослідження. У даному випадку особою керує бажання самоствердитись, привернути до себе увагу, визначити можливості свого впливу на суспільство. Вандал діє публічно, не намагаючись приховати свою причетність до протиправних дій [12].

Беручи за основу класифікацію мотивів Д. Кантера, науковці обґрунтовують власну типологізацію вандалізму. Так, наприклад, Ю.А. Клейберг до основних мотивів вандальної поведінки так само відносить помсту, вигоду, гнів, нудьгу, дослідження та самоствердження (у значенні екзистенційного дослідження). Водночас замість естетичного переживання він окремо виділяє «графіті» як різновид комунікації, що через анонімність звільняє особу від соціального контролю [13]. На нашу думку, такий підхід є суперечливим та недостатньо обґрунтованим. Як нами вже було доведено вище, графіті, через цілу низку специфічних особливостей, недоцільно виділяти в окрему групу саме на підставі мотивів вандальної поведінки.

Класифікації С. Коена та Д. Кантера на сьогодні вважаються найбільш поширеними та науково обґрунтованими. Водночас деякі науковці наголошують, що оскільки вони були розроблені ще в минулому столітті, їх зміст є застарілим і таким, що не враховує тенденції розвитку сучасного суспільства. Саме тому останнім часом на сторінках юридичної літератури все частіше почали з'являтися нові підходи до класифікації вандалізму за мотивами його вчинення. Нижче пропонуємо більш детально зупинитись на аналізі деяких із них.

А.М. Бандурка та А.Ф. Зелінський в основу розробленої ними класифікації вандалізму поклали провідні мотиви та ті суспільні відносини,

у сфері яких він вчиняється, диференціюючи його на шість основних різновидів: 1) побутовий (виникає на ґрунті неприємних стосунків у сім'ї, між сусідами, між членами малих соціальних груп); 2) епатажний (зумовлений прагненням самоствердитись; є проявом неусвідомленого протесту проти загальноприйнятих норм і правил поведінки); 3) «кримінальний» (охоплює випадки пошкодження майна з корисливих мотивів, у результаті іншої злочинної діяльності або ж з метою приховати наслідки інших злочинів); 4) ідеологічний (передбачає посягання на державну символіку, на пам'ятники та могили видатних державних діячів); 5) терористичний (часто поєднується з ідеологічним і супроводжується вибухами та підпалами); 6) державно-чиновницький (проявляється в побудові приватного житла в заповідних зонах, умисному забрудненні водойм, забрудненні атмосферного повітря промисловими підприємствами тощо) [8, с. 25]. У цілому погоджуючись із наведеною класифікацією, О.С. Пашутіна додатково пропонує виокремлювати «державно-корупційний» вандалізм, який передбачає особисту зацікавленість винних осіб [14, с. 146].

Детально проаналізувавши наведені вище підходи, ми хочемо висловити сумніви в їх доцільності та науковій обґрунтованості. По-перше, вважаємо недоречним виділення «кримінального» вандалізму, оскільки, як зазначають самі автори, в його основі лежить декілька абсолютно різних за своїм характером мотивів. По-друге, не зовсім вдалим вважаємо пояснення ідеологічного вандалізму, який виокремлюється не за специфікою мотиву, а за специфікою об'єкта посягання. По-третє, з тих самих причин необґрунтованим вважаємо виокремлення терористичного вандалізму, в основі якого лежить специфічний спосіб вчинення актів вандалізму. По-четверте, вважаємо, що назва «державно-чиновницький вандалізм» не відображає специфічний характер актів вандальної поведінки, які автори відносять до даного різновиду і які за своєю сутністю є скоріше екологічним вандалізмом. По-п'яте, недоцільним вважаємо виділення «державно-корупційного» вандалізму, оскільки в його основі лежать ті ж самі корисливі мотиви, що і в «кримінальному».

Цікаву класифікацію вандалізму запропонував В.А. Бачинін. Так, у залежності від конкретного соціального та культурно-історичного контексту автор розрізняє три типи вандалізму: 1) геростратівський (основна мета – особисте самоствердження); 2) революційний (основна мета – заміна знищених культурних цінностей новими); 3) хуліганський (відсутність розумних цілей, руйнування заради руйнування) [15, с. 40]. Водночас навіть без детального аналізу наведеної вище кла-

сифікації стає зрозуміло, що вона має необґрунтовано звужений зміст та не відображає всієї палітри мотивів вандалічної поведінки.

Більш розгалужену класифікацію вандалізму залежно від домінуючого мотиву руйнації обґрунтовує у своєму дослідженні К.А. Бочарова. Зокрема, автор розрізняє: 1) корисливий вандалізм (основним мотивом є отримання матеріальної вигоди); 2) опосередкований (руйнування є засобом досягнення іншої, прихованої мети); 3) ідеологічний (спрямований на досягнення певної соціальної чи політичної мети; об'єкт посягання має яскраво виражений символічний зміст); 4) підлітковий (руйнування виступає засобом підняття статусу серед однолітків за допомогою вияву сили, спритності, сміливості; сприймається як розвага, змагання); 5) емоційний (зумовлений перебуванням особи в різних фрустраційних станах, переживанням почуття досади, нездатності досягти чогось; використовується як спосіб подолання стресу); 6) «дослідницький» (метою руйнації є пізнання, цікавість, перевірка меж допустимого); 7) «я-особистісний» (основний мотив – самоствердження; основна мета – привернення уваги до себе); 8) естетичний (вирішальне значення відіграє фізичний процес руйнації, який приносить певне задоволення, відкриває нові враження); 9) інструментальний (руйнування виступає як засіб досягнення зовсім іншої мети, як інструмент вчинення іншого злочину); 10) мстивий (знищення майна відбувається у відповідь на образу); 11) злобливий (основними мотивами є ворожість, заздрість, неприязнь до інших людей, отримання задоволення від заподіяної шкоди) [16, с. 162].

Незважаючи на значну наукову цінність, наведена класифікація вандалізму, на нашу думку, заслуговує на справедливую критику. Річ у тім, що вона фактично поєднує в собі класифікації, які були проаналізовані нами вище. При цьому автор належним чином не уніфікував виокремлені різновиди вандалізму і, як наслідок, припустився численних помилок. По-перше, в основу «я-особистісного» та «підліткового» вандалізму покладено тотожні за своєю сутністю мотиви; різниця між ними криється лише в особі вандала. По-друге, недостатньо обґрунтованим є виділення в окрему групу «емоційного» вандалізму, оскільки, по суті, кожен акт вандалічної поведінки має яскраво виражене емоційне забарвлення. Крім того, за своїми мотивами він фактично тотожний естетичному вандалізму. По-третє, з тих же самих причин (тотожність мотивів) недоречним вважаємо виокремлення в різні групи «інструментального» та «опосередкованого» вандалізму. По-четверте, недоцільним є виділення злобливого вандалізму, який, по суті, об'єднує в собі мстивий та естетичний вандалізм.

На сторінках юридичної літератури можна зустріти ще багато підходів до класифікації мотивів вандалізму. Водночас більшість науковців лише називають такі мотиви, не пояснюючи їх зміст та не розкриваючи їх специфіку. Так, наприклад, О.В. Александренко окремо виділяє хуліганські, корисливі, національні, расові, релігійні, емоційно-особистісні та сексуальні мотиви вандалічної поведінки [17, с. 73]; Л. Куряча, А. Любченко, Н. Савельєва – хуліганські мотиви, неприязні міжособистісні відносини, корисливі, ідеологічні, анархічно-нігілістичні мотиви та неусвідомлюваний (бездумний) вандалізм [18, с. 56; 19, с. 23]; Л.С. Філіппова – хуліганські спонування, помсту, ревності, злість, ненависть, заздрість, сексуальні спонування [20, с. 10].

Очевидно, що подібні класифікації важко назвати науково обґрунтованими, оскільки вони вносять лише неясність та плутанину в розуміння системи детермінант вандалічної поведінки та, відповідно, значно ускладнюють процес побудови ефективного механізму запобігання та профілактики вандалізму.

Проаналізувавши обґрунтовані в літературі наукові підходи до класифікації вандалізму, а також узагальнивши результати проведеного нами дослідження, в тому числі вивчення матеріалів кримінальних проваджень та соціологічного опитування, ми можемо запропонувати власний погляд на класифікацію вандалізму в залежності від його мотиваційного підґрунтя: 1) корисливий вандалізм; 2) вандалізм, що вчиняється з хуліганських мотивів; 3) вандалізм, що вчиняється з помсти; 4) вандалізм, що вчиняється через злість; 5) ідеологічний вандалізм; 6) вандалізм, що вчиняється через нудьгу; 7) вандалізм, що вчиняється із цікавості; 8) вандалізм, що вчиняється для самоствердження; 9) вандалізм, в основі якого лежать егоїстичні спонування; 10) протестний вандалізм; 11) вандалізм як засіб маніпуляції з боку особи; 12) вандалізм, що вчиняється на ґрунті сексуальних мотивів.

Водночас варто наголосити, що, хоча ми й обґрунтували власну систему мотивів вандалізму, однак повністю усвідомлюємо, що в переважній більшості випадків в основі конкретного акту вандалічної поведінки лежить не один, а відразу декілька взаємопов'язаних і взаємообумовлених мотивів.

Література

1. Философский энциклопедический словарь. Москва, 1997. 300 с.
2. Морозова В.О. Адміністративна відповідальність за правопорушення проти громадської моралі : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 ; Держ. податк. адмін. України. Акад. держ. податк. служби України. Ірпінь, 2003. 199 с.
3. Евменова Е.М. Вандализм: этиология, направление исследования и профилактики. *Проблемы*

совершенствования расследования и профилактики преступлений на современном этапе. Уфа, 1990. С. 157–158.

4. Бибики О. К вопросу о подростковом вандализме. *Воспитание и развитие личности: теория и практика конца XX века : Материалы 6-й конференции молодых ученых*. Москва : ИВиРЛ РАО, 2008. 112 с.

5. Карабущенко П.Л. Вандализм как культурно-исторический феномен. *Гуманитарные исследования*. 2011. № 4(40). С. 12–21.

6. Пашутина О.С. Вандализм как преступление против общественного порядка : автореф дис. ... канд. юрид. наук. Ростов н/Д, 2009. 20 с.

7. Криминальная психология. Психология криминальной преступности. Кн. 1 / В.М. Пирожков. Москва, 1998. С. 217–218.

8. Бандурка А.М. Вандализм. Харьков : Ун-т внутр. дел, 1996. 198 с.

9. Cohen S. Property destruction: motives and meanings // *Vandalism*: Editer by Colin Ward, Van Nostrand Reinhold company N-Y, 1973. P. 34, 42–51.

10. Латиш К.В. Криміналістична характеристика та організаційно-тактичні основи розслідування вандалізму : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016.

11. Малахов С.Ю. Понятие «вандализм» как предмет криминологического исследования. *Юридическая наука и правоохранительная практика*. № 1(27). 2014. С. 63–68.

12. Canter D. *Vandalism: Overview and prospect. Vandalism: Behavior and motivation* / Ed. by C. Levy-Leboyer. Amsterdam : Noth-Holland, 1983.

13. Клейберг Ю.А. Психология девиантного поведения. Москва : ТЦ «Сфера», 2003. 160 с.

14. Пашутина О.С. Вандализм: понятие и виды его проявлений. *Общество и право*. 2008. № 2(20). С. 144–146.

15. Бачинін В.А. Філософія права : словник. Киев : Ін Юре, 2003. 408 с.

16. Бочарова К.А. Види вандалізму та їх класифікація. *Национальный юридический журнал: теория и практика = National Law Journal: Theory and Practice*. 2016. Вип. 3 (іunie). С. 161–163.

17. Александренко О.В. Прояви вандалізму на об'єктах культурної спадщини. *Молодий вчений*. 2013. № 1(01). С. 71–74.

18. Куряча Л. Причины подросткового вандализма. *Дни науки в МГПУ*. Ч. 1 : Материалы конференции. Москва : МКО МГПУ, 2012. 144 с.

19. Любченко А.О., Савельева Н.М. Соціальні проблеми і профілактика вандалізму : навч. посіб. [для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка»]. Полтава : ПНПУ, 2018. 75 с.

20. Філіппова Л.С. Розслідування кримінально-правових проявів вандалізму : дис... канд. юрид. наук : 12.00.09 ; Київський національний ун-т внутр. справ. Киев, 2008.

Анотація

Доброскок А. Ю. Класифікація вандалізму: традиційні підходи та сучасне розуміння. – Стаття.

Аналізуються популярні в науковій літературі підходи до розуміння вандалізму, визначаються їх недоліки та переваги. Досліджуються специфічні характеристики актів вандалізму, які останнім часом привертають широку увагу громадськості, акцентується увага на мотиваційній сфері їх учинення. Узагальнюються найбільш типові випадки вандалізму, які були зафіксовані підрозділами Національної поліції. На основі проведеного дослідження обґрунтовується класифікація вандалізму, в основі якої лежать провідні мотиви його вчинення.

Ключові слова: вандалізм, вандалізна поведінка, егоїстичні спонукання, злість, ідеологічні мотиви, користь, маніпуляція, мотив, нудьга, помста, протест, смовтвердження, хуліганські спонукання, цікавість.

Аннотация

Доброскок А. Ю. Классификация вандализма: традиционные подходы и современное понимание. – Статья.

Анализируются популярные в научной литературе подходы к пониманию вандализма, определяются их недостатки и преимущества. Исследуются специфические характеристики актов вандалізного поведения, которые в последнее время привлекают широкое внимание общественности, акцентируется внимание на мотивационной сфере их совершения. Обобщаются наиболее типичные случаи вандализма, которые были зафиксированы подразделениями Национальной полиции. На основе проведенного исследования обосновывается классификация вандализма, в основе которой лежат ведущие мотивы его совершения.

Ключевые слова: вандализм, вандалізное поведение, эгоистические побуждения, злость, идеологические мотивы, польза, манипуляция, мотив, скука, месть, протест, смовтверждение, хуліганские побуждения, любопытство.

Summary

Dobroskok A. Yu. Classification of vandalism: traditional approaches and modern understanding. – Article.

Analyzed popular approaches to the understanding of vandalism in the scientific literature, their weaknesses and advantages are determined. The specific characteristics of acts of vanadal behavior, which have recently attracted wide public attention, focus on the motivational sphere of their implementation. The most typical cases of vandalism are summarized, which were recorded by the units of the National Police. On the basis of the research, the classification of vandalism is grounded, which is based on the leading motives of its commission.

Key words: vandalism, vandal behavior, selfish motives, anger, ideological motives, benefits, manipulation, motive, boredom, revenge, protest, confession, hooliganism, curiosity.